

**Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Асоціація університетів України
Одеська обласна державна адміністрація
Одеська міська рада
Одеський обласний інститут удосконалення вчителів
Освітньо-культурний центр «Інститут Конфуція»**

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО**

МАТЕРІАЛИ

III МІЖНАРОДНОГО КОНГРЕСУ

**«ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
В УНІВЕРСИТЕТСЬКОМУ ПРОСТОРІ»**

18-21 травня 2017 року

Місце проведення:

**Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського
(м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26)**

**Одеса
2017**

**Министерство образования и науки Украины
Национальная академия педагогических наук Украины
Ассоциация университетов Украины
Одесская областная государственная администрация
Одесский городской совет
Одесский областной институт усовершенствования учителей
Образовательно-культурный центр «Институт Конфуция»**

**ЮЖНОУКРАИНСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ
ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ К. Д. УШИНСКОГО**

МАТЕРИАЛЫ

III МЕЖДУНАРОДНОГО КОНГРЕССА

**«ГЛОБАЛЬНЫЕ ВЫЗОВЫ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО
ОБРАЗОВАНИЯ В УНИВЕРСИТЕТСКОМ ПРОСТРАНСТВЕ»**

18-21 мая 2017 года

Место проведения:

**Южноукраинский национальный педагогический университет
имени К. Д. Ушинского
(г. Одесса, ул. Старопортофранковская, 26)**

**Одесса
2017**

**Ministry of Education and Science of Ukraine
National Academy of Educational Sciences of Ukraine
Association of Universities of Ukraine
Odessa Regional State Administration
Odessa City Council
Odessa Regional Advanced Training Institute for Teachers
Education and Culture Centre «Confucius Institute»**

**SOUTH UKRAINIAN NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY
NAMED AFTER K. D. USHYNsky**

**THIRD INTERNATIONAL CONGRESS
«GLOBAL CHALLENGES OF PEDAGOGICAL EDUCATION
IN ACADEMIC SPACE»**

18-21 May 2017

**South Ukrainian National Pedagogical University
named after K. D. Ushynsky
26, Staroportofrankivska Str.**

**Odessa
2017**

діяльності. Таким чином, формування інтересу студентів до навчально-професійної діяльності, в межах якої відбувається й розвиток їх суто професійних інтересів, підсилює інтерес студентів до своєї майбутньої професії.

Другий етап психологічної підготовки спрямований на формування культури спілкування студентів і передбачав проведення соціально-психологічного тренінгу, а в деяких випадках, індивідуальної психокорекційної роботи. В умовах соціально-психологічного тренінгу випрацьовуються у студентів комунікативні уміння. Разом з тим у них відбуваються такі позитивні перетворення у моральному аспекті, як зростання можливостей до сприйняття іншої людини, до рефлексії, стає більш вираженою повага до оточуючих, доброзичливість, терпимість, тощо. Комунікативні уміння разом з позитивною спрямованістю студентів до інших людей впливають на зростання комунікативної активності учнів, яка є важливим компонентом організаторських здібностей особистості.

Наступним напрямком психологічної підготовки майбутніх практичних психологів було вдосконалення їх емоційної стійкості. За визначенням О.Я. Чебикіна [3] емоційна стійкість особистості є складною інтегративною властивістю, завдяки якій людина успішно здійснює необхідну діяльність у різних емоціогенних умовах. У якості засобів підвищення емоційно-вольової підготовки особистості пропонуються: само накази і рухові уявлення; керування емоційними станами через зовнішні дії; гіпнотерапію; гіпноугестію; аутотренінг, психотонічне тренування; колективно-груповий вплив. Підвищення емоційної стійкості студентів відбувається за рахунок вдосконалення їх здібностей до саморегуляції поведінки. Для цього потрібно активізувати у них процес самовиховання волі, випрацьовувати навички подолання негативних емоцій, та уміння досягати релаксації, тобто переключати свою увагу на свій внутрішній світ.

Проведене дослідження показало, що до найбільш суттєвих професійно важливих якостей психолога відносяться інтерес до професії, комунікативні здібності, моральність, емоційну стійкість, енергійність, оперативну пам'ять, кмітливість. Крім того, з'ясовано, що психологічна підготовка майбутніх психологів в умовах навчально-професійної діяльності має три етапи. Перший етап, попередній – це психологічний відбір бажаючих опанувати певну професію; другий – передбачає поглиблене психологічне обстеження студентів на предмет визначення рівня розвитку їхніх професійно важливих та особистісних якостей; третій – спрямований на удосконалення професійно важливих якостей студентів.

Література

1. Крягжде С.П. Психология формирования профессиональных интересов. – Вильнюс: Моклас, 1981. – 195 с.
2. Активные методы психологической подготовки торговых работников в профтехучилищах. Метод. пособие / Сост. Каверина Р.Д. – Л.: ВНИИ профтехобразования, 1990. – 44 с.
3. Чебкин А.Я. Эмоциональная устойчивость человека. – Одеса, 1990. – 170 с.

ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ЧИННИК АВАНТЮРНОСТІ

Меленчук Н. І.

Університет Ушинського, Україна

Метою даного повідомлення є виклад результатів емпіричного дослідження, спрямованого на вивчення особливостей авантюристів осіб з високим та низьким рівнем емоційного інтелекту.

Авантюризм (схильність до авантюрної поведінки) ми розглядаємо як складну багаторівневу властивість особистості, психологічна сутність якої виявляється у надії на легкий і швидкий успіх, вдачу при наявності кінцевої мети, яка є принадливою для особистості, без ретельного аналізу реальних зовнішніх обставин, власних можливостей (ресурсів), шляхів вирішення проблеми під час досягнення цієї мети [1].

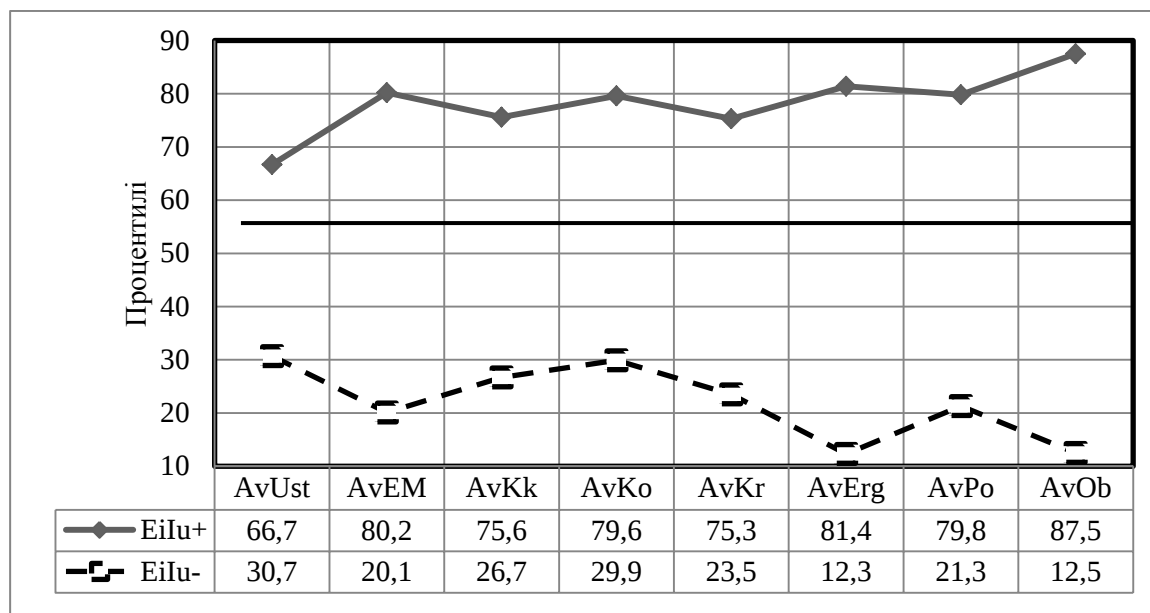
Емоційний інтелект є дуже важливою інтегральною характеристикою особистості, котра реалізується в її здібностях розуміти емоції, узагальнювати їх зміст, виокремлювати емоційний підтекст у міжособистісних відносинах, регулювати емоції таким чином, щоб сприяти за допомогою позитивних емоцій успішній когнітивній, пізнавальній діяльності та долати негативні емоції, які заважають спілкуванню чи загрожують досягненню індивідуального успіху [3, с. 41].

Аналіз психологічної літератури дозволив виявити, що емоційний інтелект є одним з психологічних чинників, що впливає на своєрідність прояву авантюристів [2; 3; 4].

Для діагностики емоційного інтелекту застосовувалась «Методика діагностики емоційного інтелекту» Н.Холла [5, с. 84-86]. Діагностика схильності до авантюристів здійснювалась за допомогою авторського «Тест-опитувальника схильності до авантюристів» (АВАНТ-1) [1].

Емпіричне дослідження було організовано на базі Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Вибірку склали студенти різних факультетів та слухачі відділення перепідготовки кадрів зі спеціальності «Психологія» (381 особа у віці від 18 до 35 років).

Перш за все, слід зазначити, що результати попереднього кореляційного аналізу підтвердили можливість порівняння означених психологічних характеристик. На рис. 1. презентовані профілі, що відображають специфіку авантюрності в групах осіб з високим та низьким рівнем емоційного інтелекту.

Рис. 1. Профіль показників авантюрності представників груп осіб з максимальним EIU+ (n=30) та мінімальним EIU- (n=25) значенням інтегративного рівня емоційного інтелекту

Нижче наведені індивідуально-психологічні характеристики авантюрності у представників означених груп осіб, що складені на підставі порівняння профілів, інтерпретації авторів опитувальника, а також зіставлення отриманих результатів з даними психологічної літератури.

Отже, за результатами ранжування, у представників групи осіб з *високим рівнем емоційного інтелекту* найбільш вираженими є загальний показник схильності до авантюрності (AvOb+), енергетичний (ергічний) показник авантюрності (AvErg+) та емоційно-мотиваційний показник авантюрності (AvEM+). Це свідчить про те, що таких осіб приваблює авантюрна поведінка, вони схильні приймати участь в авантюрних діях та позитивно ставляться до будь-яких авантюрних намірів (AvOb+). Їм властива активність щодо авантюрних намірів, підвищена бадьорість, легкість у плануванні дій, спонтанність тощо (AvErg+). Представників цієї групи осіб привертають, притягують авантюрні дії, котрі викликають у них тільки позитивні емоції. Їм характерна природність виникнення емоційних реакцій, почуття задоволення, захоплення, переживання емоцій, що відносяться до паттерну «радість» (AvEM+).

В свою чергу, представникам групи осіб з *низьким рівнем емоційного інтелекту*, навпаки, властивий низький вираз загального показника схильності до авантюрності (AvOb-), невираження ергічного (AvErg-) та емоційно-мотиваційного (AvEM-) показників авантюрності. Це свідчить про неприйняття та непривабливість авантурної поведінки та будь-яких її проявів (AvOb-). Авантюрні дії викликають у таких осіб негативні емоції, страх і тривогу (AvEM-). Їм складно даються будь-які рішення, вони проявляють пасивність та безініціативність у плануванні дій (AvErg-).

Застосування t-критерія Ст'юдента встановлено наявність значимих розбіжностей абсолютно між усіма показниками авантюрності, що свідчить про те, що саме особистості з високим рівнем емоційного інтелекту більш схильні до авантюрності, ніж особи з низьким рівнем емоційного інтелекту.

Таким чином, можна відзначити, що групи осіб з різним рівнем емоційного інтелекту відрізняються специфікою авантюрності, що підтверджує вихідне припущення.

Література

1. А.с. Тест-опитувальник схильності до авантюрності (АВАНТ-1). Самооцінка компонентів авантюрності / О. П. Саннікова, О. І. Санніков, Н. І. Меленчук. – № 59701; опубл. 15.05.2015р. – 53 с.

2. Амплєєва О. М. Емоційний інтелект в структурі професійної діяльності психолога : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : спец. 19.00.01 «Загальна психологія, історія психології» / Ольга Михайлівна Амплєєва. – Одеса, 2013. – 20 с.
3. Коврига Н. В. Стресозахисна та адаптивна функції емоційного інтелекту : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : спец. 19.00.01 «Загальна психологія, історія психології» / Наталія Валентинівна Коврига. – Дніпропетровськ, 2003. – 20 с.
4. Лёшенко А. А. Связь эмоционального интеллекта с индивидуально-психологическими особенностями личности / Александра Андреевна Лёшенко // Альманах современной науки и образования. – 2013. – № 2 (69). – С. 104-107.
5. Саннікова О. П. Психологічні основи модерації: Навчальний посібник / О. П. Саннікова, І. А. Страцинська, А. О. Саннікова. – Одеса: РІА «СМІЛ», 2012. – 145 с.
6. Gardner H. Multiple intelligences: the theory in practice / H. Gardner. – New York: Basic Books, 1993. – 304 p.
7. Mayer J. D., Salovey P. The Intelligence of emotional intelligence / J. D. Mayer, P. Salovey // Intelligence. – 1993. – V. 17. – № 4. – P. 433-442.

РОЛЬОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ГОЛОВНА ДЕТЕРМІНАНТА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА

Мірошник З. М.

ДВНЗ «Криворізький державний педагогічний університет», Україна

Як засвідчує досвід, практичний психолог – це фахівець, який надає психологічну допомогу в ситуаціях, що потребують його безпосереднього втручання та використання спеціальних знань, психологічного інструментарію і новітніх технологій; фахівець, здатний до глибокого аналізу структурних компонентів особистості, що становлять зміст її професійної діяльності.

Підґрунтям для підготовки майбутніх практичних психологів у вищих навчальних закладах узагалі й педагогічних – зокрема – виступає компетентнісний підхід, пов'язаний з високим рівнем рольової компетентності, поінформованістю, обізнаністю та авторитетністю майбутніх фахівців. На думку багатьох науковців (Д.Шон, Дж.Равен, Н.Шевченко, В.Панок, Р.Немов, І.Бех та ін.), компетентність визначається як набута в процесі навчання інтегрована здатність особистості, що складається з теоретичних знань, практичного досвіду, цінностей і ставлень, що можуть реалізовуватися нею у подальшій практичній діяльності.

Оригінальна модель компетентності пов'язана з визнанням визначального, системоутворюючого значення ціннісно-мотиваційного вектору особистості в процесі найбільш щільного взаємозв'язку мотивації та мотиваційних здібностей, представлена в дослідженнях почесного професора Единбурзького університету Джона Равена. «Компетентність високого рівня є необхідною умовою задля досягнення значних результатів у будь-якій професії – від прибиральника до керівника міжнародною компанією» [9, с. 379].

Рольова компетентність особистості розкрита в роботах Горностая П.П., Хомуленко Б.В. та ін. Цей феномен вміщує чітку орієнтацію на майбутнє й усвідомлення того, що багато особистісних проблем мають соціальні та психологічні джерела, а також розуміння важливості формування соціальних інститутів, покликаних виконувати необхідні функції щодо підготовки сучасних фахівців.

Рольова компетентність у певній послідовності детермінує створення атмосфери доброзичливості, взаємоповаги та діалогу між суб'єктами різних видів діяльності взагалі й діяльності практичного психолога – зокрема. Як нам видається, рольова компетентність застосовується задля досягнення поставленої мети майбутнім практичним психологом у своїй професійній діяльності. Формування професіонала – це не лише й не стільки створення сприятливих внутрішніх і зовнішніх умов діяльності, скільки виховання професіонала як особистості. Особливу увагу необхідно зосередити на змістовній характеристиці особистості – її структурі. Для формування особистості практичного психолога головною детермінантою є комплекс моделей поведінки (ролей), що містять в собі високу відповідальність, ініціативу, передачу знань та досвіду, готовність до творчості. На нашу думку, система моделей поведінки – це рольова структура особистості майбутнього практичного психолога, яка є адекватною специфіці його професійної діяльності.

На думку М. Бердяєва, неповторне в палітрі рольової унормованості є здатністю до діалогу з іншими, як результату діалогу з собою, завдяки чому індивід поєднує «зовнішнє» і «внутрішнє» в історії, формує той історичний контекст, де здійснюється рольова взаємодія [2].

Н. С. Корабльова зазначає, що «саме ролі є тим феноменом, який дозволяє так чи інакше виражати осмислення нами власного буття в історії, в зусиллі й думці усвідомити себе» [6, с. 69]. Оскільки суб'єктивні якості реалізуються в її рольовій діяльності як соціальній визначеності, то